

แหล่งกำเนิดมลพิษที่เข้าข่ายต้องดำเนินการ ตามบทบัญญัติในมาตรา 80 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษสำหรับ
เจ้าพนักงานผู้ครอบครอง
แหล่งกำเนิดมลพิษ
และประชาชนทั่วไป

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4

Environment and Pollution Control Office 4

หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
ได้สามารถศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก www.pcd.go.th
หรือสามารถสแกน QR Code ด้านขวา

QR Code www.pcd.go.th

การควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง

กิจกรรมการก่อสร้าง เช่น การขุด เจาะ ทับหรือชั้นตอมอื่น ๆ มักก่อให้เกิดฝุ่นละออง ซึ่งหากไม่มีการควบคุมให้ดีจะส่งผลกระทบต่อชุมชนในบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการก่อสร้างจำนวนมาก เช่น กรุงเทพฯ ปริมณฑล และในเมืองใหญ่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

ข้อควรปฏิบัติ

- ▶ ควรจัดทำรั้วทึบสูงไม่น้อยกว่า 2 เมตร รวมทั้งใช้ผ้าใบปิดคลุมรอบพื้นที่ เพื่อป้องกันฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย
- ▶ ควรทำความสะอาดพื้นที่ เพื่อลดฝุ่นละอองสะสมอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการควบคุมฝุ่นละอองจากกิจกรรมการก่อสร้าง

การขุด

- ▶ ควรกันพื้นที่สำหรับขุดและมีการฉีดพรมน้ำเพื่อป้องกันฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย
- ▶ ฉีดน้ำล้างล้อรถทุกชนิดก่อนออกนอกสถานที่ก่อสร้าง เพื่อไม่ให้ฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย และป้องกันไม่ให้น้ำที่ใช้ฉีดล้างตกลงท่อไหลออกนอกสถานที่ก่อสร้าง
- ▶ หากมีการเปิดหน้าดินให้มีการควบคุมฝุ่นละอองฟุ้งกระจายเป็นระยะ เช่น การฉีดพรมน้ำและการใช้สารเคมีฉีดพ่น

การเจาะ

- ▶ ควรทำในพื้นที่ปิดล้อมหรือคลุมวัสดุที่สามารถป้องกันการฟุ้งกระจาย รวมถึงฉีดพรมด้วยน้ำหรือสารเคมีเพื่อควบคุมฝุ่นละอองตลอดเวลาที่มีการเจาะ

การทับ

- ▶ ควรทำรั้วทึบ หรือใช้ผ้าใบ/วัสดุอื่น หรืออุปกรณ์ที่สามารถป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ปิดคลุมบริเวณที่มีการทับเพื่อลดผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง

ก การจัดการฝุ่นละออง จากการก่อสร้าง

กิจกรรมจากการก่อสร้างที่ทำให้เกิดฝุ่นละออง

- ▶ การก่อสร้างอาคาร เช่น การผสมคอนกรีต การไล่น้ำ กองวัสดุก่อสร้าง การขุดผิวน้ำ
- ▶ การก่อสร้างถนนและระบบสาธารณูปโภค เช่น การขุดเจาะ รถบรรทุกขนส่ง กองวัสดุก่อสร้าง
- ▶ การบรรทุกและขนส่งวัสดุก่อสร้าง เช่น เศษวัสดุทหล่น รถบรรทุกขนส่ง

การก่อสร้างอาคาร

- ▶ กำหนดขอบเขตการดำเนินงานให้ชัดเจน
- ▶ จัดทำรั้วโดยรอบบริเวณก่อสร้างให้มีลักษณะเป็นรั้วทึบ
- ▶ ขณะมีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน ส่วนบนอาคาร ให้จัดทำผ้าใบกันแสง หรือไปร่งแสง ปกคลุมตัวอาคาร ตลอดจนแนวอาคารจนกว่าการดำเนินการจะแล้วเสร็จ
- ▶ บริเวณปากทางเข้า-ออก ต้องปิดทึบตลอดเวลา เปิดเฉพาะเมื่อมีรถเข้า-ออก
- ▶ ให้ฉีดน้ำหรือจัดให้มีสิ่งปกคลุมกองวัสดุ อย่างมิดชิด ไม่ให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่น
- ▶ ทำความสะอาด เศษดิน โคลน ทราย กัดทหล่น ในบริเวณก่อสร้างข้างนอกกรอบรั้วโครงการทุกวัน
- ▶ หากมีพื้นที่ในโครงการที่ไม่ได้ใช้การก่อสร้าง เป็นเวลา 6 เดือน หรือมากกว่า ให้ดำเนินการปลูกหญ้า หรือจัดเก็บด้วยสารเคมี ที่ช่วยลดการฟุ้งกระจายของฝุ่น
- ▶ สำงทำความสะดวกด้วยรถและสิ่งรถให้ปราศจากเศษดิน ดิน โคลน หรือทราย ก่อนนำรถทุกชนิดออกสู่ภายนอกโครงการ
- ▶ ทำความสะอาดดินหรือฝุ่นละอองบนถนน สาธารณะและบริเวณทางเข้าออกให้สะอาดเป็นประจำ

วิธีการจัดการ

การก่อสร้างถนนและระบบสาธารณูปโภค

- ▶ จัดให้มีสิ่งรองรับวัสดุซึ่งอาจตกหล่นจากการดำเนินการก่อสร้างที่ระดับเหนือพื้นดิน เพื่อป้องกัน การฟุ้งกระจายของวัสดุ
- ▶ หากมีการเปิดหน้าผิวถนนเดิม ให้ทำเป็นช่วงๆ งดน้ำเป็นระยะ เพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่น
- ▶ ฉีดน้ำหรือจัดให้มีสิ่งปกคลุมกองวัสดุที่ใช้ มิดชิด ไม่ให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่น
- ▶ ทำความสะอาดเศษดิน โคลน ทรายที่ตกหล่น ในบริเวณก่อสร้างและรอบแนวรั้วโครงการทุกวัน
- ▶ ในการก่อสร้างถนน ให้ปูผิวให้ลื่นทางด้วยวัสดุ ทราย และจัดให้มีทางเฉียง เพื่อไม่ให้รถลงไถ่วง บนถนนที่ยังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง
- ▶ ทำการปรับผิวถนนด้วยวัสดุทั้งถาวรชั่วคราว เพื่อมิให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่นในพื้นที่ที่ยังรอ การตัดถပ် หรือโยกย้ายระบบสาธารณูปโภค
- ▶ จัดพระน้ำบนพื้นผิวถนนที่ยังมีฝุ่นดินสะสม ให้เปียกชุ่มตลอดเวลา

การบรรทุกและขนส่งวัสดุก่อสร้าง

- ▶ รถบรรทุกขนส่งต้องมีผ้าคลุมให้มิดชิด แน่นหนา ไม่หลุดหรือขาดง่าย และยาว ลงมาอย่างน้อย 30 ซม.
- ▶ รถบรรทุกต้องไม่บรรทุกน้ำหนักเกิน ตามมาตรฐานของถนน
- ▶ สำงทำความสะดวกด้วยรถและสิ่งรถให้ปราศจากเศษดิน ดิน โคลน หรือทราย ก่อนนำรถทุกชนิดออกสู่ภายนอกโครงการ
- ▶ ในกรณีมีสิ่งของที่บรรทุกมาตกหล่น บนเขตทางจราจร จะต้องรับผิดชอบ ในการเคลื่อนย้ายสิ่งของที่ตกหล่นให้ เรียบร้อย
- ▶ ตู้แลกรับน้ำให้กระเบ-รถบรรทุกปิดผ้าท้าย ให้มิดชิด และกระเบ-ไม่มีรูรั่วหรือชำรุด

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ★ การกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสับสนหรือวุ่นวาย หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพถือว่าเป็นเหตุรำคาญตาม**มาตรา 25 (4)** แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- ★ เจ้าของรถซึ่งใช้บรรทุกสิ่งของหรือ ดิน ดิน เลน ทราย สิ่งมีพิษ มูลฝอยหรือสิ่งอื่นใด ต้องจัดให้รถนั้นอยู่ในสภาพที่ป้องกันมิให้ฝุ่นละออง หรือสิ่งอื่นใด ลอย ลม ฟูฟุ้ง กระจายลงบนถนนในระหว่างที่ขับรถนั้น รวมทั้งต้องป้องกันมิให้น้ำมันจากรถรั่วไหลลงบนถนนตาม**มาตรา 13** แห่งพระราชบัญญัติ รักษาความสะดวกและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535
- ★ กฎกระทรวง ฉบับที่ 67 (พ.ศ. 2563) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 การก่อสร้างอาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป ที่กระเบ-ราบวัดจากแนวอาคารด้านนอกตั้งที่สาธารณะหรือที่อื่นต่างเจ้าของหรือผู้ครอบครองน้อยกว่าที่พื้นของแนวอาคารนั้น หรืออาคาร ซึ่งอยู่ในโครงการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน ผู้ดำเนินการต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันฝุ่นละออง
- ★ โครงการหรือกิจการที่เข้าข่ายซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการตามกฎหมายก่อนเริ่ม การก่อสร้างหรือดำเนินการและระหว่างก่อสร้างหรือดำเนินการจะต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง
สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 13 (ชลบุรี)

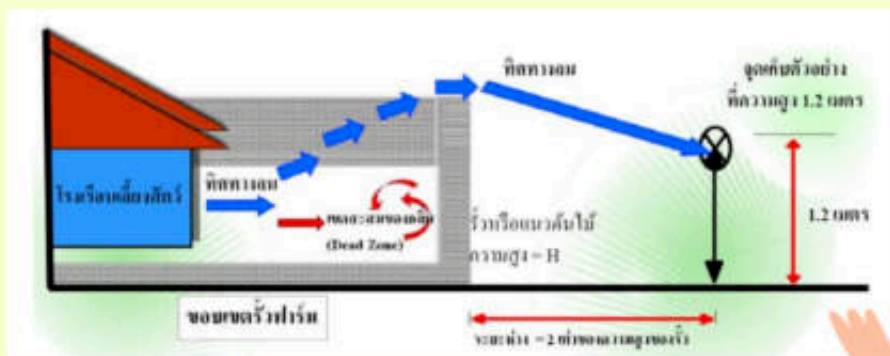
การตรวจสอบ กลิ่นเหม็นจากสถานที่เลี้ยงสัตว์

กลิ่นเหม็นจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ เกิดจากการหมักหมมของมูลสัตว์ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ คอกสัตว์ กรงสัตว์ ที่ขังสัตว์ หรือสถานที่ในลักษณะอื่นที่มีการคอกขังสัตว์ รวมถึงแนวอาณาเขตที่ดิน ซึ่งใช้ประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์ที่มีพื้นที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียว โดยกลิ่นเหม็นที่เกิดขึ้นสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้

การตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดม (Sensory Test)

การตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่นในสถานที่เลี้ยงสัตว์ ต้องใช้วิธีการตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่น ด้วยวิธีการตามประกาศคณะกรรมการควบคุมมลพิษ เรื่อง การเก็บตัวอย่างกลิ่นที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ การตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่นด้วยการดม และการขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ทดสอบกลิ่น ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- 1) การเก็บตัวอย่างกลิ่นจะเก็บช่วงเช้า ก่อนเวลา 10.00 น. หรือช่วงเย็นหลังเวลา 17.00 น. หรือช่วงเวลาอื่นที่ผู้ร้องเรียนแจ้งว่าได้รับกลิ่นเหม็นเป็นประจำ หรือช่วงเวลาที่เกิดกลิ่นสูงสุดตามที่ได้รับแจ้ง
- 2) เก็บตัวอย่างกลิ่น 2 จุด : จุดที่ 1 ริมอาณาเขตด้านนอกของสถานที่เลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นจุดได้ลม
จุดที่ 2 ริมอาณาเขตด้านนอกของสถานที่เลี้ยงสัตว์บริเวณที่มีกลิ่นรุนแรงที่สุดซึ่งไม่ใช่จุดได้ลม

*กรณีไม่มีรั้วหรือรั้วโปร่ง เก็บตัวอย่างกลิ่นด้านนอกของสถานที่เลี้ยงสัตว์

*กรณีมีรั้วทึบ เก็บตัวอย่างกลิ่นห่างจากรั้วด้านนอกประมาณ 2 เท่าของความสูงรั้ว และหากด้านนอกไม่มีพื้นที่ยื่นหรือเป็นป่ารกทึบ อนุโลมให้เก็บตัวอย่างกลิ่น ในรั้วหรือด้านในของสถานที่เลี้ยงสัตว์

- 3) ส่งตัวอย่างกลิ่นเพื่อวิเคราะห์ค่าความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดม (Sensory Test) ในห้องปฏิบัติการ โดยผู้ทดสอบกลิ่นที่ได้ขึ้นบัญชีรายชื่อของกรมควบคุมมลพิษ หรือกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยคำนวณมาตรฐานความเข้มข้นกลิ่นจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ ต้องไม่เกิน 30 หน่วย (Odor Unit :OU)

ที่มา : คู่มือการเก็บและวิเคราะห์กลิ่นฟาร์มสุกรด้วยการดม

: ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานค่าความเข้มข้นของอากาศเสียที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์

: ประกาศคณะกรรมการควบคุมมลพิษ เรื่อง การเก็บตัวอย่างกลิ่นที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ การตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่นด้วยการดม

และการขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ทดสอบกลิ่น ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

: สื่อประชาสัมพันธ์ของกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง การตรวจสอบกลิ่นเหม็นจากสถานที่เลี้ยงสัตว์

การจัดการกลิ่นจากฟาร์มสัตว์ปีก ด้วยวิธีการกำจัดกลิ่น แบบม่านกระจายน้ำ

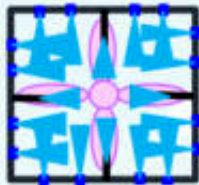
ในปัจจุบันปัญหากลิ่นจากฟาร์มสัตว์ปีก โดยเฉพาะฟาร์มเลี้ยงไก่และเป็ดก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนบริเวณใกล้เคียงมากขึ้น เนื่องจากการจัดการฟาร์มที่ไม่มีประสิทธิภาพ และการขยายตัวของชุมชนเข้าใกล้ฟาร์มมากขึ้น จนเกิดเป็นความขัดแย้งในหลายพื้นที่ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการปรับวิธีการจัดการฟาร์มเพื่อลดปัญหาดังกล่าว อีกทั้งชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ต้องเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานของผู้ประกอบการด้วยเพื่อสร้างความยอมรับความพยายามในผลกระทบที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบการ ซึ่งหากแต่ละฝ่ายเข้าใจวิธีการจัดการกลิ่นที่เกิดขึ้นแล้ว ปัญหาความขัดแย้งก็จะลดลง และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนได้ โดยการจัดการปัญหากลิ่นมีวิธีการหลายวิธี ซึ่งสามารถสืบค้นข้อมูลได้ตาม QR-code ทั้งนี้ ได้ยกตัวอย่างวิธีการกำจัดกลิ่นแบบม่านกระจายน้ำ เนื่องจากในพื้นที่ส่วนใหญ่เลือกวิธีการนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การกำจัดกลิ่นแบบม่านกระจายน้ำ

การกำจัดกลิ่นแบบม่านกระจายน้ำ จะสามารถดักจับกลิ่นได้ โดยใช้ละอองน้ำที่พ่นออกมาจากหัวสเปรย์ชนิดละออง (หมอก) เป็นตัวดักกลิ่นที่เป่าออกมาจากพัดลมหลังโรงเรือนปิด และบางส่วนจะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ที่เกิดขึ้นตามสแลน มีความสามารถในการกำจัดกลิ่นจากฟาร์มไก่ได้ประมาณ 80 %

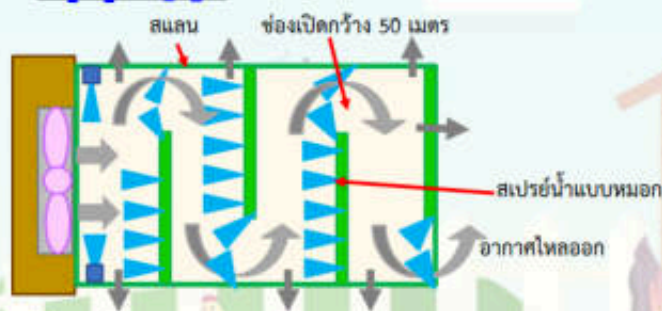
ขั้นตอนการติดตั้งอุปกรณ์แบบม่านกระจายน้ำ

1) โครงสร้างม่านกระจายน้ำสามารถเลือกใช้วัสดุได้หลายชนิดขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบการตามวัสดุในพื้นที่หรือตามต้นทุนการก่อสร้าง เช่น ไม้ไผ่ ไม้สน ไม้ยูคาลิปตัส ท่อเหล็กชุบสังกะสี หรือเหล็กโรสซึม เป็นต้น

2) การติดตั้งหัวสเปรย์กับท่อพีวีซี และต่อเข้ากับท่อใช้จากจุดจ่ายน้ำ โดยติดตั้งหัวสเปรย์ด้านหลังพัดลมจำนวน 12 ตัว/พัดลม 1 ตัว ปรับทิศทางของสเปรย์โดยให้น้ำพุ่งออกจากสเปรย์แต่ละด้านพุ่งชนกัน การเพิ่มจำนวนและตำแหน่งของหัวสเปรย์ตามช่องเปิดจะทำให้ประสิทธิภาพการจัดการกลิ่นดีขึ้น

3) การติดตั้งสแลน นำสแลนคลุมโครงสร้างม่านกระจายน้ำ แล้วนำไปติดตั้งบริเวณหลังพัดลม

หลักการทำงาน

- หลังติดตั้งเรียบร้อยแล้ว เปิดพัดลมทำงานได้ตามปกติ ตรวจสอบความเร็วของลมว่าลดต่ำลงมากหรือไม่
- ทำการเปิดน้ำเพื่อให้น้ำพ่นจากหัวสเปรย์ไปดักจับกลิ่น ผุ่นละออง โดยกลิ่นและผุ่นละอองจะไปติดที่สแลน ซึ่งช่วยสลดการแพร่กระจายของกลิ่นได้ น้ำที่กระจายให้หัวสเปรย์ ควรมีแรงดันไม่ต่ำกว่า 10 – 20 เมตรน้ำ หรือ 1 - 2 บาร์
- ควรฉีดล้างทำความสะอาดสแลนทุกๆ 2 สัปดาห์ หรือเมื่อมีคราบเมือกสีดำจับอยู่ที่สแลนมากเกินไป

การกำจัดกลิ่นแบบม่านกระจายน้ำ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการจัดการกลิ่นจากฟาร์มสัตว์ปีก

จัดทำโดย สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 8

126 ต.หน้าเมือง อ.เมืองฯ จ.ราชบุรี โทรศัพท์ 0 3232 7603 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ reo08.org@mnre.go.th